

Samenwerking wordt in de adviezen van zowel de beoordelingscommissies als de administratie voornamelijk verbonden met de idee van 'synergie'⁷. Voor de commissies, die hun oordeel vooral laten sturen door een kwaliteitsoordeel op het artistieke domein, betekent een geslaagde samenwerking voornamelijk dat 1+1 gelijk is aan 3. Dit wordt onder andere vertaald in de verwachting 'dat kunstenaars elkaar artistiek zullen uitdagen' of 'dat de alliantie met een jonge collega een frisse wind zal doen waaien' door de meer gevestigde organisatie. 1+1 is soms ook slechts 2 of 1,5. Zo ontwaart de danscommissie bij de grote dansgezelschappen die jon-

turele basis te hebben, of zich aanpassen aan het inhoudelijk profiel en de productiewijzen die het moederhuis meester is.

Wanneer de minister van Cultuur bij de bekendmaking van zijn beslissingen verkondigt dat individuele kunstenaars niet moeten rekenen op een 'eigen' structuur en ze beter aansluiten bij de bestaande organisaties, spelen echter andere dan artistieke overwegingen. Samenwerking leidt in zijn visie in de eerste plaats tot *besparende*, eerder dan tot *additieve synergie*, en in de eerste plaats op financieel vlak. 1+1 wordt dan 1,5 en staat dus voor zo'n 25% gewonnen subsidies die elders kunnen worden ingezet. Besparende synergie realiseert met een geringere middeleninzet een soortgelijk resultaat. Vraag is echter of dergelijke geringere *financiële* middeleninzet een soortgelijk *artistiek* resultaat zal opleveren binnen een kunstbeleid dat een 'rijk cultureel landschap' mogelijk wil maken.

Besparende synergie kan ook bekomen worden op minder drastische wijze dan door kunstenaars te laten samenwerken binnen één (structurele) organisatie. Gewaardeerd door commissies en administratie zijn allianties waarbij afzonderlijke organisaties gezamenlijk een deel van het organisatorische luik van kunstmaken op zich nemen, zoals de verkoop van voorstellingen of het delen van bureau-ruimte of communicatiekanalen. Ook coproducties worden door de administratie erg gewaardeerd omwille van de 'gedifferentieerde inkomstenbegroting' die ermee kan opgemaakt worden, ongeacht de artistieke kwaliteiten van de corresponderende instelling.

Waar blijven de vruchten van het participatiedebat?

Opvallend is het gebrek aan invulling van het criterium 'publieksgerichtheid'. Eerst en vooral nemen de beoordelingscommissies het, met uitzondering van de commissies 'theater', 'festivals' en 'kunsten-centra en werkplaatsen' verrassend weinig ter hand, terwijl publieksgerichtheid niet alleen een beoordelingscriterium is, maar naast presentatie- en creatiegericht ook één van de basisfuncties die de organisaties moeten vervullen om in aanmerking

te komen voor subsidies (dit geldt niet voor werkplaatsen die zich voornamelijk op creatie richten). Bovendien komen de commissies in de neergeschreven adviezen vaak niet verder dan een verwijzing naar de grootte en samenstelling van het bereikte publiek tijdens de afgelopen jaren. De vele discussies over publieksparticipatie ten spijt, valt *publieksgerichtheid* in de adviezen samen met *publieksbereik*. Het kwantitatieve resultaat van de publiekswerking wordt als teken gezien van een kwalitatieve manier van werken. Het inzicht dat publieksparticipatie niet noodzakelijk gelijk staat met publieksverbreding, maar ook met -verdieping en dat een uitgewerkt doelgroepenbeleid binnen een uitgebreider communicatiebeleid belangrijk is, is stilaan gemeengoed geworden. Maar op welke manier wordt een gelaagde en goede publiekswerking vormgegeven? De parameters hiervoor lijken –op basis van de adviezen– heel wat minder duidelijk.

Uit Artistiek Advies Zang en Dans

De sterke allianties die Zang en Dans in het vooruitzicht stelt (producties met Het Toneelhuis, Collegium Vocale, Het Muziek Lod) klinken inspirerend en veelbelovend. De samenwerking met het Kaaitheater garandeert niet enkel een aantal speelplaatsen maar ook logistieke en technische ondersteuning. Het Kaaitheater zal een deel van haar voorzieningen (kantoorroimte en studio's) en haar knowhow ter beschikking stellen. Doordat het Kaaitheater een aantal producties van Zang en Dans in haar programma zal opnemen, ontstaat bovendien een artistieke wisselwerking.

De meerwaarde van een goede boodschapper

Wanneer we de commissies vergelijken in de kleur en toon die hun adviezen dragen –een gevaarlijke oefening– stellen we eveneens enkele verschillen vast. Bij examens en de puntenverdeling achteraf krijgen studenten wel eens het gevoel dat er verschillende soorten examinatoren bestaan: zij die punten *geven* en zij die punten *afrekken*. De commissie 'beeldende kunst' *geeft* punten,⁸ de beoordelingscommissie 'dans' *trekt* eerder punten *af*, terwijl de commissie 'kunsten-centra en werkplaatsen' dan weer de beide doet

Uit: Artistiek Advies vzw Krul - Les Bains

De organisatie heeft inderdaad een grotere professionalisering nodig. Ook de uitbouw van een gedegen communicatiebeleid zal de openheid ten goede komen.

De commissie gelooft dat het project van Les Bains: Connectives een groot potentieel in zich heeft en een rol te spelen heeft in de dynamiek van het Brusselse landschap. Daarom wil zij de professionalisering van Les Bains ondersteunen voor een periode van twee jaar.

gere choreografen onder de vleugels willen nemen vormen van epigonisme of klonen. Het 'supermarktmodel' dat ontstaat door het openzetten van de grote huizen voor jonge makers doet ook bij de leden van de theatercommissie vragen rijzen. De organisatiestructuur of de 'vorm' lijkt er belangrijker te worden dan de artistieke kern of 'inhoud' die eraan vooraf dient te gaan. Huizen hebben immers profielen en bijhorende posities in de kunstsector. Kunstenaars die door een gevestigde organisatie binnengehaald worden, dienen dan ook in het profiel van dat huis te passen. Epigonisme mag dan te vermijden zijn, radicale andersheid ook (codewoorden: 'artistiek inconsequent beleid' of 'versnippering van het artistieke profiel'). Met als gevolg, kunstenaars die in een situatie dreigen te belanden waarin ze moeten kiezen voor het minste kwaad: het risico lopen onvoldoende werkingsmiddelen en struc-